

patron

EMILIA PLATER

Urodziła się 13 listopada 1806 r. w Wilnie w szlacheckiej rodzinie o tradycjach patriotycznych. Kilka lat później jej rodzice rozstali się i wyjechała z matką do należącego do krewnych majątku Liksna koło Dyneburga (obecna Łotwa), gdzie wychowywała się i kształciła wspólnie z dwoma kuzynami. Interesowała się literaturą i historią, pisała wiersze, a także jeździła konno, ćwiczyła fechtunek i polowała. Odbyła również liczne podróże po terenie dzisiejszej Polski, Litwy i Białorusi.

Z pobudek patriotycznych odrzuciła oświadczyzny zamożnego rosyjskiego inżyniera. W 1830 r. ciężko przeżyła śmierć matki. Na wieść o wybuchu powstania nawoływała do podjęcia walki na Litwie, ale - jako kobietę - odsunięto ją od decyzji. Po uzyskaniu obietnicy wsparcia od adeptów miejscowej szkoły podchorążych w Dyneburgu, gdzie kształcili się jej dwaj krewniacy, opracowała plan zdobycia miasta. Szansa powstała, gdy w marcu 1831 r. oddział Juliusza Grużewskiego pokonał Rosjan stacjonujących w miejscowości Rosienie, co stało się sygnałem do powstania na Litwie.

Plater obcięła włosy i uzbrojona, w męskim stroju, razem z przyjaciółką Marią Prószyńską, utworzyła kilkusetosobowy powstańczy oddział, w skład którego weszli strzelcy, kawalerzyści i kosynierzy. W drodze do Dyneburga zbierała kolejnych ochotników i stoczyła kilka zwycięskich starć z siłami rosyjskimi. Jednak wobec przewagi przeciwnika, nie zdecydowała się na atak na miasto, a jej zdziesiątkowany oddział dołączył do formacji powstańczej dowodzonej przez jej krewnego. Sama Emilia zaczęła cieszyć się sympatią i szacunkiem żołnierzy, którzy docenili jej waleczność.

Wiosną 1831 r. Plater dołączyła koło Poniewieża do formacji wolnych strzelców wilkomierskich w oddziale Karola Załuskiego i wraz z nimi wkroczyła do Wilkomierza, gdzie poznała nową towarzyszkę walk powstańczych Marię Raszanowiczówną.

Wspólnie uczestniczyły w potyczkach pod Mejszagołą i Garbielowem, gdzie gen. Dezydery Chłapowski przyznał Emilii honorowy stopień kapitana. Jego decyzją otrzymała także dowództwo 1. kompanii 1. Pułku Piechoty Litewskiej. Jej oddział walczył m.in. o Kowno, a sama Plater odznaczyła się niezwykłą walecznością broniąc eskortowanych oddziałów zaopatrzenia armii powstańczej. Kiedy dowodzący także jej grupą gen. Chłapowski podjął decyzję o rezygnacji z dalszej walki, Plater zdecydowała się na dołączenie do sił powstańczych w rejonie Warszawy.

Razem z krewnym Cezarym Platerem i Raszanowiczówną przedzierała się lasami w przebraniu chłopskim, jednak podróż okazała się dla niej zbyt wyczerpująca i chora Emilia musiała zatrzymać się pod przybranym nazwiskiem Korawińska w Justianowie (pow. sejneński) w dworku Ablamowiczów, gdzie ją leczono.

Kuracja jednak nie pomogła i Emilia Plater zmarła 23 grudnia 1831 r. Jej ciało spoczęło na leżącym na ziemiach Ablamowiczów cmentarzu w Kopciowie (dzisiejsza Litwa). Grób zachował się do dnia dzisiejszego.

Emilia Plater stała się symbolem patriotyzmu i walki o niepodległość oraz bohaterką poematów. Adam Mickiewicz jej postać uwiecznił w wierszu "Śmierć pułkownika". Plater jest także patronką wielu szkół i ulic w całym kraju. W okresie międzywojennym jej podobizna znalazła się na banknotach 20-złotowych.

